ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 206 — Субота, 10 децембар 1955

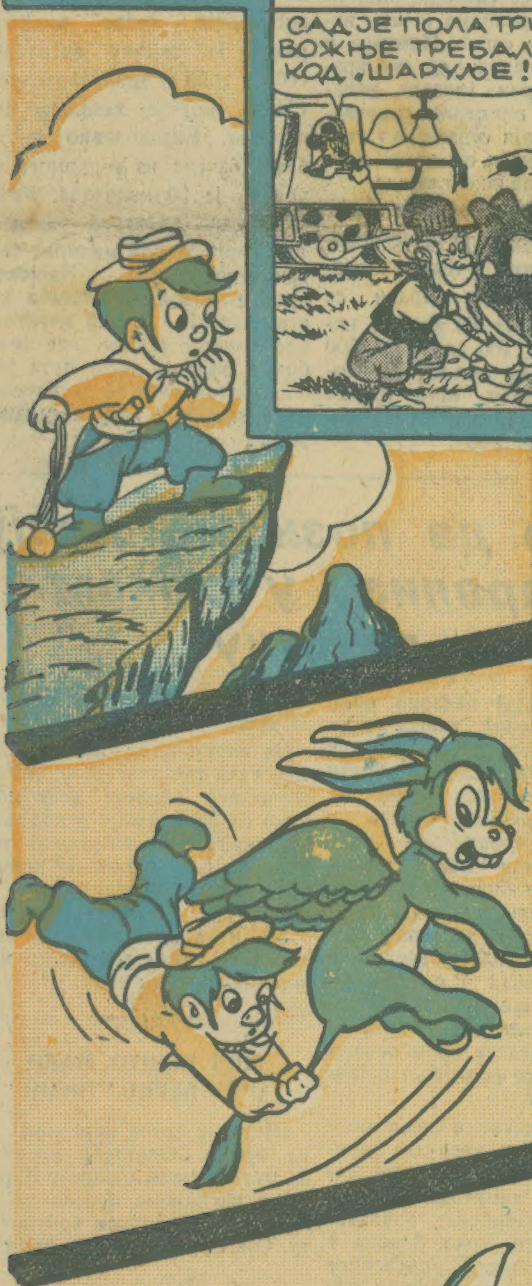
МИКИ У ЗЕМЉИ ПАТУЉАКА 3

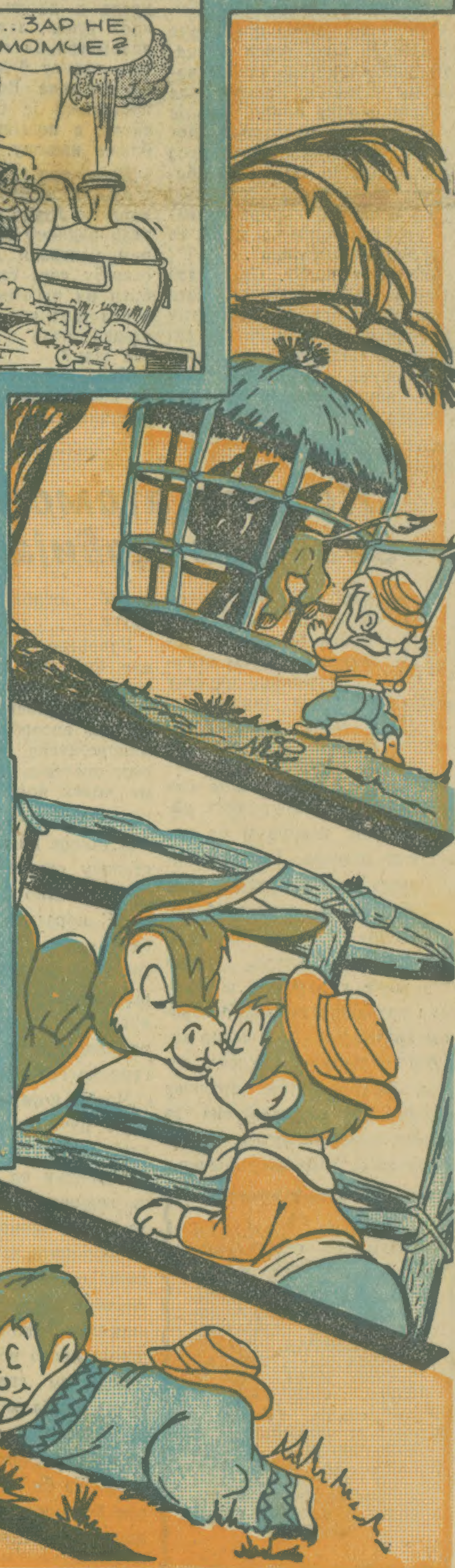

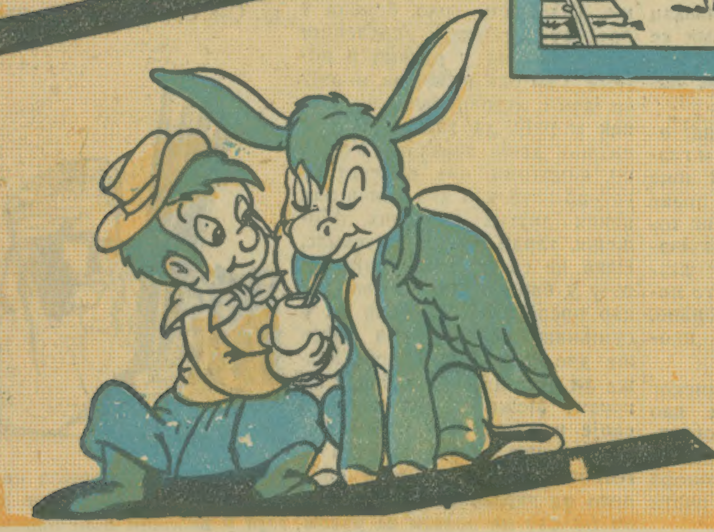

ЗАРОБЉЕНИ У СНЕГУ

Путници и железничко особље који су 22 фебруара 1910 године кренули „Возом бр. 25” из Слокејна за Ситл нису могли ни да слуте да полазе усусрет највећој несрећи у историји америчких железница. Истина, неколицина од оних који су први пут путовали том пругом били су мало узнемирени вестима о снегу који није престајао да пада у планинама Каскаде, кроз које су имали да прођу, и о мањим усовима у тим пределима. Али, њихов страх брзо је нестајао пред уверавањем путника-ветерана, који су више пута превалили тај пут, да је пруга ремек-дело технике и да је на најопаснијим местима заштићена од усова каменим зидовима.

Док се композиција, састављена од шест вагона, лагано успињала стрмом пругом, изнад ње су се стали гомилати тешки кишни облаци. Праћен кишом, воз је стењао успињући се кроз ноћ према великом тунелу, чијих је сваких петнаест метара платио животом по један од радника који су га градили. Пред самим тунелом локомотива је, избацујући белу пару, изненада стала. Четрдесет и пет минута касније, иза композиције се зауставио и воз који је преносио пошту.

Кад је свануло, оба воза још су стајала на истом месту, у подножју беле, стрме планине чији су се врхови губили у облацима. На питање путника због чега се воз задржава на отвореној прузи, кондуктери су кратко одговарали: „Лавина се сручила на пругу испред нас”.

Око десет часова пре подне довезао се кроз тунел на малој дресини висок, плећат човек на чијем су лицу биле урезане дубоке боре. Био је то Џон О'Нил, надзорник оног дела пруге који пролази кроз Каскаде. Он је забринуто обилазио око воза, разгледао пругу и најзад се обратио машиновођи: „Бојим се да ће се овде срушити лавина”.

Био је у праву. Свега два часа касније, огромна маса снега сручила се уз злослутну тутњаву на пругу баш иза самог воза. Надзорник је кренуо кроз вагоне да охрабри путнике, али, нашавши се пред толиким очима у којима се огледао страх, није могао да сакрије истину; да су уствари заробљени, јер је усов затрпао пут и испред и иза њих, тако да се више не може ни напред ни назад.

Прошао је један дан. А тада се усов поново сручио, затрпавши улаз у тунел. Мада су кондуктери и машиновођа брзо ослободили тунел, јер усов није био велик, путници су били на ивици панике.

— Не желимо да и даље останемо овде, заробљени као пацови у клопци. Морате учинити нешто да воз крене, — говорили су они надзорнику пруге.

Пред О'Нилом биле су свега две могућности: да воз остави где је и да покуша да путнике некако умири, или да га пребаци на неко друго место, где би — он је то осећао — био у још већој опасности. Но, путници су захтевали да воз крене и надзорник је обећао да ће испунити њихов захтев.

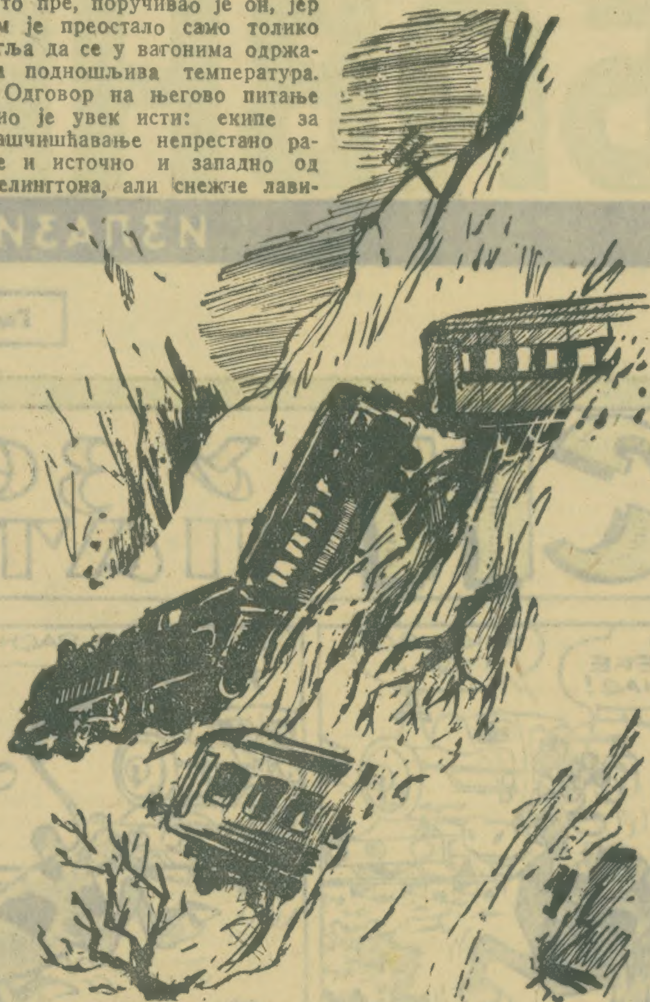
На две миље иза тунела налазио се градић Велингтон, насеље са железничком станицом, једним малим хотелом и неколико кућа, које је било саграђено, као орловско гнездо, на једном платоу готово усеченом у зид планине. Изнад њега дизао се снегом покривени планински врх висок преко хиљаду метара, а испод њега, с друге стране, лежао је кањон реке Тај. Пред самим насељем пруга је била потпуно закрчена лавином.

Под све јачим притиском путника, који нису хтели ни да чују да се воз склони у тунел, О'Нил је наредио да воз крене и да се, пошто прође кроз тунел, заустави на пола километра од станице Велингтон, где су била три упоредна колосека. Воз с путницима постављен је на средњи колосек, а поштански на трећи, ближе кањону.

Два... три... пет дана протекло је у неизвесном ишчекивању. Људи који су познавали планину само су с напором успевали да од осталих сакрију свој страх. Шта ће бити од огромне снежне масе изнад њих кад киша без престанка пада и ветар постаје све јачи?

Надзорник О'Нил проводио је време трчећи између воза и станичног телеграфисте. Кад ће се плугови за рашчишћавање пруге пробити до воза заробљеног снегом? Требало би што пре, поручивао је он, јер им је преостало само толико угља да се у вагонима одржава подношљива температура.

Одговор на његово питање био је увек исти: екипе за рашчишћавање непрестано раде и источно и западно од Велингтона, али снежне лавине поново затрпавају тек ослобођене делове пруге.

О'Нил је осећао да време почиње да добија ову неједнаку трку. Сад се више није могло натраг у тунел, јер је пруга између њега и воза била затрпана. А ни угља више није било. Ујутру, седмог дана по поласку из Слокејна, и телеграфска веза била је пресечена...

У возу су путници седели у тупој препуштености ономе што ће их снаћи. Двадесет и осми фебруар освануо је мрачан и злослутан. Киша је лила без престанка, а ветар се претворио у ураган. Мали усови клизнули би повремено низ падину, као претече онога што се сваког часа може догодити.

Те ноћи Чарлс Ендрјус, железничар на станици Велингтон, који је спавао у једној од кућица за скретничаре, пробудио се мучен тешким сном. Тај сан прогонио је последњих дана и њега и све остале железничке службенике. Сањао га је чак и кад је био будан. Дигао се из постеље и изишао у ноћ. Са олакшањем је видео да заробљени воз и даље стоји на свом месту. А тада је тмину ноћи разбио изненадан блесак. Ендрјус је дигао главу и ужаснуто крикнуо: читава планина као да је клизила наниже. Огромна лавина, носећи са собом стење и ишчупано дрвеће, кретала се све брже. У почетку се није чуло ништа, затим нешто тихо као шапат, који се наједном претворио у грмљавину. Пред очима скамењеног човека сручила се она на оба воза, који су, као да их је зграбила каква циновска рука, полетели увис. Један тренутак изгледало је као да возове нешто држи у ваздуху изнад амбиса, а онда их је нестало у снежној реци која се сурвавала у кањон. Заједно с возовима нестали су у понору и железничка станица, електрична централа и још неколико зграда.

Ендрјус је улетео у скретничарску кућицу вичући као помахнитао: „Отишао је!.. Нестало га је!..

Остали радници похитали су напоље. Нагнувши се над ивицу кањона, видели су само бели, растресити облак снега. Возови се нису могли сагледати, али су са дна кањона допирали пригушени позиви упомоћ.

Тек после шест часова успело је првој групи спасилаца да се спусти у кањон. Одгртали су снег борећи се с кишом која их је заслепљивала. Најзад, допрли су до врата првог вагона, из кога су извукли једног човека који је муцао речи без икаквог смисла. Крај њега су нашли његову жену и дете — обоје мртво. Из тог вагона извукли су свега три жива путника. Неколико часова касније спасена су преживела шесторица из другог вагона. Протекло је више од пола дана пре но што је прегледан и последњи вагон. У њему је нађена у животу само једна жена. Но, и поред толиких жртава, спасиоцима се чинило правим чудом што је од 118 путника несрећу преживело и њих 17.

Ваздушни притисак и ударна снага лавине били су толико јаки да су многи путници излетели кроз прозоре пре но што се воз сурвао. Један кондуктер који је био будан у часу несреће тврдио је да је воз полетео са шина пре но што је снежна маса и стигла до њега.

*

Никакав споменик не стоји тамо где се несрећа догодила. Чак је и насеље Велингтон нестало с географских карата. Ни пруга данас не иде истим путем којим је ишла, јер је, да се несрећа не би поновила, прокопан други тунел, много ниже него стари. Само ретки планинари који су прокрстарили Каскаде видели су велики, црни ожиљак на планинској падини на коме дрвеће никад више није порасло. То је једини спомен на најразорнију лавину која се икад догодила у Америци.

ХИЉАДУ ИМЕНА ЗА КАМИЛУ

У доба успона калифата, говорило се арапским језиком од Индије па све до Марока. И у Шпанији се говорило тим језиком пуних 800 година. Још и данас се арапски говори у целој Северној Африци, Египту, Арабији, Сирији и многим другим крајевима Африке и Азије.

Арапи пишу с десна налево и почињу књиге тамо где их ми свршавамо. Арапски је врло развијен и веома компликован језик. Азбука има 28 слова за обележавање сугласника, док се самогласници обележавају знацима изнад, испод или иза слова. Именице и придеви изведени су, по правилу, из корена глагола, додавањем или променом самогласника. Постоји седамнаест глаголских промена, од којих тринаест за правилне глаголе.

Арапски је необично богат језик. Богатство речи је готово невероватно, а такође и еластичност облика. Арапи се хвале да имају 80 разних назива за мед, 200 за змију, 500 за лава, пуних хиљаду речи означава камилу, исти толики број — мач, а читавих четири хиљаде — несрећу.

Неки арапски лингвиста изјавио је једном приликом да би било потребно пола туцета камила да понесу књиге у којима би се налазиле све арапске речи. Други је чак израчунао да би број арапских речи у свим облицима, временима и падежима износио 12.400.000. Заиста, импозантан број!

КИЛОТОНЕ И МЕГАТОНЕ

Килотоне и мегатоне су нове јединице мере за јачину експлозије. Једна килотона равна је дејству експлозије 1000 тона тринитротолуола (ТНТ), најјачег хемиског експлозива. Експлозивно дејство бомбе бачене на Хирошиму износило је 20 килотона. Међутим, једна мегатона равна је по јачини једном милиону тона тринитротолуола. Најновија пробна водонична бомба дејствовала је са 15 мегатона. Експлозивно дејство ове једне бомбе било је десет пута јаче од дејства свих бомби бачених на Немачку у току последњег рата.

Колико атомског зрачења добијате?

Морнар који свој живот проводи на пучини много је мање изложен природном атомском зрачењу од свог „копненог” брата, тврди доктор Либи, члан америчке комисије за атомску енергију. Он је израдио статистичку анализу зрачења које сви ми примамо из природних радиоактивних извора и од космичких зракова. Та статистика показује да ми сваког дана апсорбујемо од својих суседа и околине извесну количину атомских радијација. Људи који живе у великим заједницама изложени су радиоактивном зрачењу чији је извор калијум у телима њихових суседа. Количина тог зрачења износи два милирентгена за годину дана. Међутим, то не значи да су због овог зрачења људи „отровни” једни за друге.

Утврђено је да један морнар чији би се брод стално налазио на пучини на 55-ом степену северне географске ширине апсорбује годишње 75 милирентгена природног атомског зрачења. За исто то време човек који живи на суву на надморској висини нула, али такође на педесет и петом степену северне ширине, прими просечно 147 милирентгена. С порастом надморске висине расте количина зрачења, тако да на истој географској ширини, само на надморској висини од шест хиљада метара, оно износи 560 милирентгена на годину.

Човек који и дању и ноћу носи ручни часовник са светлећим бројчаником изложен је зрачењу од 40 милирентгена годишње. Ако се томе дода још и зрачење које избија из земљишта, нарочито у оним случајевима кад у њему има уранове руде, онда је број милирентгена које сваки од нас прима много већи.

Међутим, све је то далеко испод броја милирентгена који је потребан да би се оболело од последица атомског зрачења. Да би до тога дошло, човек би морао да прими 100.000, или чак и више, милирентгена одједном.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА“, ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-82, ПОШТ. ФАХ 124. —

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 700, ПОЛУГОДИШЊА 350 ДИНАРА. ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 1.000, ПОЛУГОДИШЊА 500 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

ЈАЗАВАЦ

ЖИВОТИЊА КОЈУ НЕ ТРЕБА ИЗАЗИВАТИ

Низак, широких рамена и оштрих зуба, јазавац је права слика борца. Док хода, он изгледа врло неспретно, али тај изглед не треба никога да превари. За трен ока, та наизглед неспретна животиња прелази у муњевит напад и њени оштри зуби зарију се у тело непријатеља, често много већег него што је она сама.

Чим осети опасност, јазавац се склања у своју подземну јазбину, удобан стан обложен травом, до кога води два или више тунела. Али, ако га ловци изненаде док се налази далеко од ње, он одмах почне да се укопава. Канџе дуге пет сантиметара претстављају одличан алат за копање. Земља просто излеће на месту где се јазавац укопава и, ако га нико не омете, ускоро сасвим нестаје под земљом. Зато јазавац и живи у крајевима где може лако да копа земљу, пошто би иначе страдао од својих непријатеља.

Јазбине и подземни тунели које јазавац прави често су велика опасност за стоку и коње, чије ноге пропадају у њих. Због њих су настрадали многи јахачи, а доста је коња поломило ноге. Иначе, јазавац уништава глодаре, којима се храни. Осим тога, лови и жабе, змије, глисте и разне инсекте.

Крзно јазавца је сребрнастосиве боје, док на њушци и глави има уздужне беле и црне пруге. Од његове длаке праве се четке за бријање и због тога је на великој цени. Покушавало се са одгајивањем јазаваца на фармама, али се то показало као врло нерентабилно, због јазавчеве велике прождрљивости.

За време кратког зимског сна јазавац је склупчан као лопта. Ако за то време огладни, он се пробуди и излази у лов. Пошто се наједе, поново заспи. У пролеће женка окоти једно до пет младунаца.

Како да познамо дечју парализу у самом почетку

У својој недавно објављеној књизи „Боље здравље за ваше дете”, доктор Њутн Кугелмас, један од најбољих дечјих лекара у Њујорку, тврди да само искусан лекар може у самом почетку болести да одреди је ли у питању дечја парализа или не. У данашње време, кад се толико говори о дечјој парализи и о вакцинама против ње, неискусни лекари су спремни да многа обољења прогласе овом болешћу од које се родитељи највише плаше.

Полиомиелитис се јавља прилично брзо од тренутка заразе: после пет до двадесет дана. Његови симптоми су температура, главобоља, повраћање, надражено грло, болови у пределу трбуха, укрућеност врата, болови у рукама и ногама. Сви ови знаци не морају се јавити истовремено, нити увек морају да значе да је у питању дечја парализа. Уствари, симптоми ове болести су готово исти као код грипа или неких других вирусних обољења, тврди доктор Кугелмас. Иако не спада у оне који верују у бапске лекове, овај лекар препоручује мајкама да у сумњивим случајевима изврше две једноставне пробе. Може ли дете да спусти браду на груди? Може ли да пољуби своје колено? Ако и једно и друго може да учини, онда је готово сигурно да није оболело од парализе. Међутим, ако му ово не полази за руком треба без оклевања позвати лекара.

За сваку мајку полиомиелитис значи парализу. Али, око 60 процената оболеле деце потпуно се опорављају и код њих не остане никакав видљив траг болести. Код даљих 25 процената трагови парализе једва се примећују, а само петнаест отсто неће после болести моћи да се служе појединим мишићима на свом телу.

ЈОШ НЕШТО МАЛО О ШЕЋЕРНОЈ ТРСЦИ

Шећерна трска пореклом је из Индије. Одатле је кренула на пут и стигла најпре у Европу, а касније је почела да се гаји и на америчком континенту. Све се то догодило пре него што је она доспела на Хаваје и Филипине, где се данас гаји у великим количинама.

ЏИНОВСКИ ПРОЈЕКТИ БУДУЋНОСТИ

Огроман резервоар слатке воде откривен у Сахари — Загревање Сибира и претварање ледених пространстава у плодно земљиште — Затварање Беринговог Мореуза — Ускоро ће почети изградња неколико подморских тунела — Гради се ланац вештачких острва око САД

За мање од пола века, око двехиљадите године, услови живота на земљи биће сасвим друкчији него данас, предвиђају многи научници. Ледена пространства ће се делимично отопити и претворити се у плодне равнице. Директна железничка веза спајаће срце афричког континента с Паризом, Лондоном и Римом. Енглеска ће већим бројем подводних тунела бити спојена с Француском, а вештачка острва посејана по свим светским морима служиће као базе за атомске авионе будућности и хеликоптере.

Демографски стручњаци предвиђају да ће кроз 45 година на земљи бити пет милијарди становника, уместо две и по милијарде колико их данас има. Како исхранити оволико људство и снабдети га потребним материјалним добрима? То ће се постићи захваљујући атомској и сунчевој енергији. У савременим хемиским лабораторијама већ су израђени планови за вештачку производњу намирница по угледу на природу: помоћу земље, воде, ваздуха и светлости.

Али, још више наде за исхрану света будућности дају смели пројекти претварања огромних пустињских пространстава у плодна земљишта. Француски стручњаци почели су битку са Сахаром и отргли су од пустиње велике површине афричког земљишта. Нарочито велику пажњу привукло је недавно откриће француских геолога на југу Алжира, где је на великој дубини испод пешчаног тла пронађен џиновски резервоар слатке воде. Вода је нагомилана између два непропустљива минерална слоја, који образују огромно природно корито. Према процени стручњака, у њему се у току последњих 12.000 година накупило око 60.000 милијарди кубних метара воде. Успешно искоришћавање ових водених резерви, које се налазе усред пустиње, омогућило би да се обради готово половина овог неплодног, песковитог и каменитог земљишта.

Пројекти руских научника тичу се углавном претварања залеђених сибирских пространстава у пределе с подношљивом климом, у којима би могли живети људи и животиње и успевати биљке. Један део руских научника сматра да би се то могло постићи помоћу експлозије неколико атомских бомби, које би развиле огромну температуру и отопиле ледени покривач. Међутим, много су реалнији пројекти академика Маркина. Он предвиђа затварање Беринговог Мореуза помоћу једног насипа дугачког 85 километара, који би спајао Чукутск у Азији и Аљаску у Америци, чиме би се спречило продирање ледених маса из Северног Леденог Мора и хлађење топлих струја. Истовремено с тим, изградило би се неколико џиновских атомских централа, чији би задатак био да помоћу огромних пумпи црпу велике количине топле тихоокеанске воде и да запљускују њима сибирске обале. Други један пројект совјетских стручњака предвиђа затварање воденог рукавца Тартарије између острва Сахалина и азиске обале, чиме би се спречио одлазак топлих струја у Охотско Море и улазак хладних из Охотског Мора у Тартарски Мореуз. На тај начин би се топла струја Куро—Сиво одбијала од вештачке бране и враћала на југ, загревајући азиске обале и велика пристаништа Владивосток, Находку и Совјетску Гавану, која су иначе девет месеци у години покривена ледом и неприступачна за бродове.

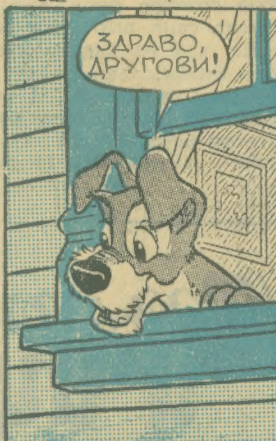
Ускоро ће почети да се гради и неколико великих подморских тунела, да буду завршени до 2000 године. Они ће спајати континенте који су хиљадама година били раздвојени. На прво место долази тунел Енглеска—Европа, који за данашње техничке могућности не претставља више проблем. Још 1897 године, француски инжењер Берлијер израдио је планове за велики подморски тунел који треба да споји Шпанију са Северном Африком и чија је изградња данас само питање година. Овај пројект је усавршио немачки инжењер Зикел. Тунел треба да буде дугачак 32 километра и састављен од 350 огромних металних цеви, које ће имати 105 метара у пречнику. Грађење тунела треба да траје четири године. Са европске стране воз ће улазити у тунел недалеко од Гибралтара. Десет возова дневно моћи ће да одржавају везу између Африке и Европе. У последње време доста се говори и о спајању Кореје и Јапана великим подводним тунелом, као и о спајању САД и СССР преко хиљаду километара дугачким подводним тунелом испод огромних поларних површина. Најзад, тунели испод Суеца и Панамског Мореуза треба да допуне ове џиновске пројекте савремене технике.

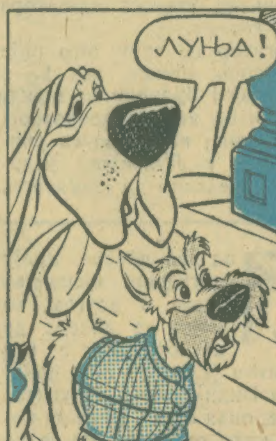
Међу најзанимљивије пројекте који су већ почели да се остварују долази изградња обруча вештачких острва око САД. Прва оваква острва, која су већ завршена, снабдевена су радаром и пистама за слетање и узлетање авиона. Око двадесет вештачких острва налазе се већ у Карипском Мору и Тихом Океану. Засад се она искоришћују искључиво у научне сврхе: за метеоролошка посматрања и благовремено откривање тајфуна и разних природних непогода. У будућности, знатно већа вештачка острва усред морске пучине омогућиће пристајање и снабдевање великих бродова и слетање и узлетање трансконтиненталних авиона.

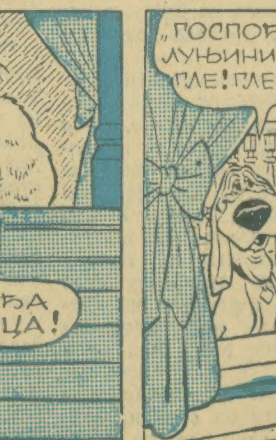

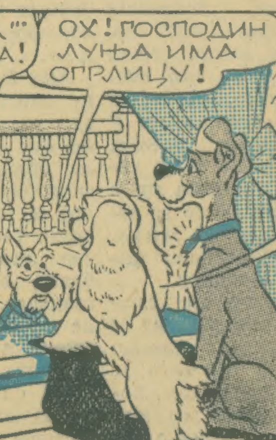

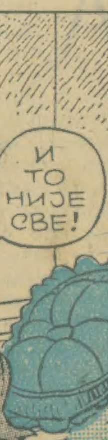

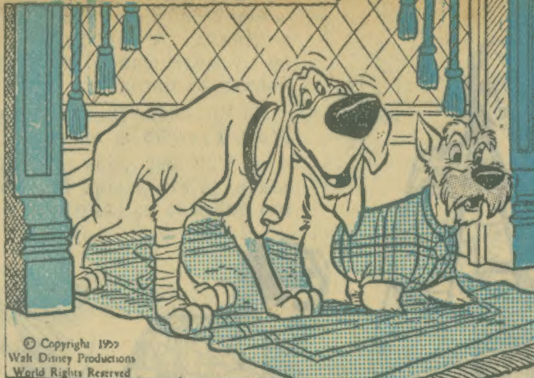

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Шта су успаванке?

Успаванке су песме у којима долази до јаког изражаја љубав мајке и оца према детету. Има их уметничких и народних. У њима се у облику песме тепа нешто детету у колевци. Те песме су обично с неким музичким рефреном: бујипаји; нина-нина и тако даље. При певању се обично чине покрети и добија се утисак као да мајка хоће да заклони дете од неке опасности ван куће. У песми му се, поред тога што се нешто тепа, обећава и срећа у животу. Јован Јовановић-Змај дао је у нашој књижевности лепе примере успаванки, а овде ћемо навести песму „Козачка успаванка“ од Михаила Јурјевића Љермонтова, који се родио 1814, а погинуо у двобоју 1841 године.

Спавај, сине мој прекрасни,
Бујибајибај!
На љуљку ти месец јасни
Сипа тихи сјај.

Причаћу ти каже своје
Певаћу ти рај,
А ти спавај, чедо моје,
Бујибајибај.

Кроз камење Терек дере,
Пљушти мутни вал,
По стењу се Чечен вере —
Оштри свој кинџал.

Ал, отац ти, чедо драго,
Прекаљен је, знај...
Спавај, сине, спавај снаго,
Бујибајибај!

Биће срце пуно рана —
Да ли ћеш ми доћ',
Молићу се сваког дана,
Гатат' сваку ноћ!..

И мислићу, тежак ти је
Посто туђи крај...
Спи, док јоште бриге није,
Бујибајибај!

Знаћеш и ти, дан ће доћи,
Шта је љути бој;
У стремен ћеш ногом поћи,
Руком за нож свој.

Тад ћу бојно седло твоје
Вести свилом, знај...
Спавај, спавај, чедо моје,
Бујибајибај!

Богатир ћеш бити ликом,
Душом Козак сам...
Пођем ли те пратит' ником,
Одбићеш ме, знам...

Што ћу суза лити крадом
У тој ноћи, вај!
Спи, анђеле, тихим сладом,
Бујибајибај!

И икону даћу борцу,
Теби, сину свом,
Па кад год се молиш творцу,
Моли се пред њом.

Мајке своје, још пре боја,
Спомени се, вај!...
Спавај, сине, снаго моја,
Бујибајибај!

ПУТНИК И ОРАЧ

— Народна прича —

Неки путник прође мимо једног орача чија се њива налазила крај пута. Он га запита колико му још треба до најближег села. Орач му не одговори на то питање, него настави да и даље ради. Кад се путник удаљио, орач га позва да се врати и тада му рече да до оног села има добра три сата хода. „Па зашто ми то ниси одмах рекао?“ — рече му путник. „Требало је да видим како корачаш“, — одговори орач..

Народне пословице

Не ничи где те не сију.

Грехота и срамота најближи су суседи. Чувај се првога, па се не бој другога.

Лењ човек — готова несрећа.

Нема човека од кога не бисмо могли нешто научити.

Боље је ништа не знати, него којекако.

Ко ништа не чини, зло чини.

Од речена до створена, к'о од листа до корена.

Птица изван свога јата лако погине.

Наш завичај — наш обичај.

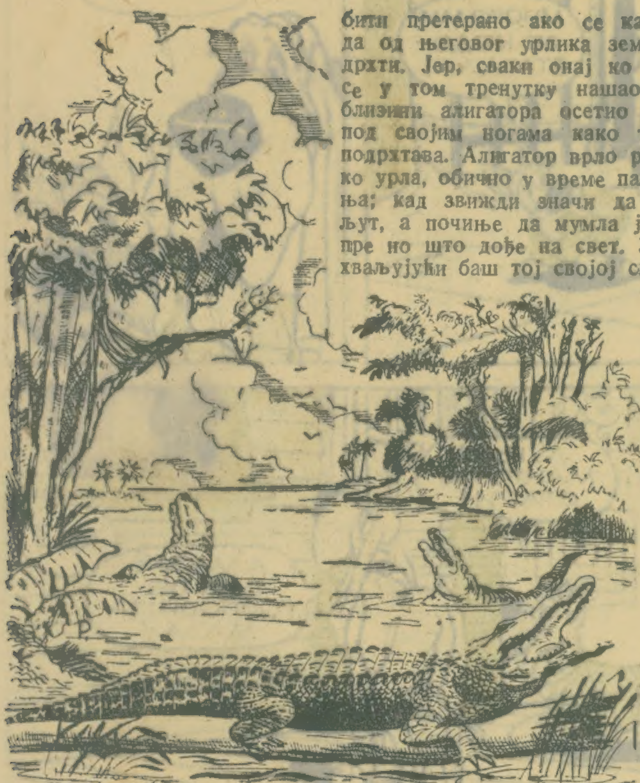
Ко не држи брата за брата, тај ће туђина за господара.

Ко свакога слуша тешко њему, а ко никога не слуша још теже је њему.

НАЈЧАСНИЈА ПОСТЕЉА

Неки спартански краљ сусрете на фронту војника стара осамдесет година, па му рече да би најбоље било да се он тако стар врати кући, јер борба није за његове године. Стари му војник одговори: „Господару, ти си великодушан и добро си ми саветовао да идем кући и да у миру дочекам смрт, али веруј ми да ја нисам нашао боље и часније постеље од бојног поља“.

„Змајеви америчког Југа"

Алигаторе нису узалуд назвали „змајевима америчког Југа". Јер, они су заиста ружни и одвратни као змајеви из страшних прича, и исто толико су издржљиви. У њиховим огромним телима, дугим понекад и по шест метара, скривена је дивља снага и виталност којој имају да захвале што су још на земљи, док су њихови "вршњаци" диносаури одавно изумрли.

Одрасли алигатор има само једног непријатеља који му се може супротставити: човека. Иначе, алигатори су, како је једном рекао један зоолог, потенцијално бесмртни, јер њихови унутрашњи органи с годинама уопште не старе, а веома је мало болести од којих они могу да оболе.

Насупрот свом блиском „рођаку" крокодилу, кога има не само у Африци, већ и у Азији, Аустралији и на острвима у Тихом Океану, алигатори се, сем у водама јужног дела Северне Америке, могу наћи још само у једном делу кинеске реке Јангцекјанг.

Код алигатора свакако највише страха и одвратности уливају његове огромне чељусти. Снага којом их он затвара толика је да алигатор може да прецепи напола стабло дебело пет сантиметара, или да у челику остави трагове својих зуба. Међутим, насупрот тој огромној снази при затварању, „снага отварања" чељусти толико је мала да чак и човек просечне јачине може стиском својих руку да спречи њихово отварање. Уствари, најјаче "оружје" алигатора је његов снажан реп, помоћу кога, поред осталог, може да плива брзином већом од оне коју има лаки чамац с два снажна веслача. Алигаторов "стан" је нека врста тунела дугачког петнаест до осамнаест метара, који он, служећи се репом као булдожером, копа у обалама река. Ударцем свог репа алигатор може да преломи дрво дебело седам до осам сантиметара, или да одбаци одраслог чавека шест метара у висину. И најзад, ударцима репа он гони свој плен према устима.

Док остали гмизавци обично не испуштају никакве гласове, "змајеви америчког Југа" имају три "језика": они урлају, звижде и мумлају. Алигаторов глас потпуно одговара његовом изгледу и снази и неће бити претерано ако се каже да од његовог урлика земља дрхти. Јер, сваки онај ко би се у том тренутку нашао у близини алигатора осетио би под својим ногама како тле подрхтава. Алигатор врло ретко урла, обично у време парења; кад звижди значи да је љут, а почиње да мумла још пре но што дође на свет. Захваљујући баш тој својој способности да "говори" пре но што се излеже из јајета, млади алигатор и угледа светлост дана.

Ако бисмо посматрали женку алигатора док прави гнездо за своје потомство, било би нам јасно зашто је природа обдарила њене младунце способношћу да "говоре" још пре но што се излегу. Женка гради своје гнездо на тај начин што скупља на гомилу блато, опало лишће и суве гранчице и с времена на време набија ту масу ударцима свог снажног репа. Кад купа од блата и лишћа достигне висину од око 90 сантиметара, женка ископа на средини једну рупу и у њу положи од 29 до 88 јаја. Преко јаја, поређаних у више слојева, она поново ставља блато и лишће, које такође добро набије. Од тог природног инкубатора она се не удаљује све док се из њега не зачује „умф-умф-умф", а тада пажљиво скида слој којим је покрила јаја. Убрзо затим љуске од јаја попуцају и из њих изиђу млади, који су приликом рођења дуги око 20 сантиметара, а тешки нешто преко килограма.

И мајка и млади су срећни ако се тада негде у близини не налази "тата", јер он са истим апетитом тамани своје потомство којим тамани младе пловчиће или прасиће.

Алигатор је способан и неустрашив ловац и претставља напаст за остале становнике река и мочвара у којима живи. С непогрешивом тачношћу алигатор уме да оцени раздаљину од своје жртве, правац и брзину њеног кретања и увек је напада на месту и у тренутку кад је најмање способна да се брани. Храни се најрадије младим свињама, воденим птицама и живином, али се у нужди задовољава и раковима, па чак и воденим бубама.

Зуби алигатора немају корена па због тога он и не жваће своју храну, већ је само дроби и гута у огромним залогајима. Једном је неки ловац посматрао алигатора који је у свега три залогаја прогутао прасе од петнаест килограма. Алигатор се обично храни седам месеци годишње, док осталих пет уопште не једе, јер их преспава зимским сном у рупи коју ископа на обали реке.

Мада огроман и неустрашив, алигатор не спада у људождере. Додуше, женка алигатора напашће човека ако се приближи њеним младунцима, а исто ће учинити и мужјак ако су у време парења човек нађе у његовој близини или ако га први нападне.

Ако не настрада у најранијем "детињству", алигатор завршава свој живот на свега три начина: од руке човека, у борби с другим алигатором или од једне нарочите болести која га учини толико апатичним и лењим да престаје да одлази у лов. Најдубља досад забележена старост алигатора је 68 година.

Алигатор не само што није непријатељ човеку, већ ће у најскоријој будућности можда бити његов велики добротвор. Наиме, неки научници са универзитета у Луизијани утврдили су недавно да алигатори, због тога што њихови унутрашњи органи реагују на потпуно исти начин као човечји, претставља најидеалнију животињу за вршење огледа. Ево само једног примера: ако се човеку, убризга инјекција инсулина, онда непосредно после тога, уместо жељеног смањења шећера у крви, долази до краткотрајног повећања, које се јавља због дејства неког хормона. Овај процес одувек је интересовао лекаре, али га они нису могли испитати због тога што траје свега неколико минута. Међутим, код алигатора та реакција траје читавих седам часова. Сличан је случај и са осталим процесима: они су код алигатора потпуно исти као код човека само што трају много дуже, као на каквом успореном филму, тако да се могу натенане проучавати. И можда ће једног дана многи људски животи бити спасени захваљујући „змајевима америчког Југа".

ИСТОРИЈА ПОТПИСА

Историја потписа као знака овере из разним документима свуда почиње жигом. Људи су обично носили своје печате, који су имали облик прстена, ваљка од печене земље или камена, обешене око врата. Стари Сумерци, Асирци, Јевреји, Феничани и Грци вековима су своје документе потписивали ударањем печата. У старој Асирији и отисци нокта на глиненој таблици могли су да важе као потпис, кад уговорна страна није имала печат. Ни Римљани дуго нису могли да се ослободе печата. Тек у позно римско доба јавља се потпис у нашем смислу речи, и то најчешће на тестаментима. Неписмени су и тада, уместо потписа, стављали неки знак пред сведоцима. Тако су печати постепено почели да излазе из употребе и задржали су се само код владара и високог племства. Владари су испрва стављали свој потпис у облику монограма, распоређујући слова на нарочит начин око крста, чиме су хтели да покажу и своју приврженост вери. Од 15 века повеље и документи почињу се потписивати пуним потписом.

Као што се види, писање и потписивање су два појма која су за нас толико блиско везана, али нису то била увек. Требало је да прође много времена па да рукописи разних људи почну да се разликују, да би потпис могао постати довољан знак овере. Зато је потписивање новијег датума него само писање.

Силом лекар у џунглама Перуа

Кад два човека имају погрешно мишљење један о другом, то може да доведе до неспоразума, а кад је притом један од њих полудивљи Индијанац из перуанске џунгле, онда ствар може да постане врло озбиљна. Да је то тако могао је да се увери амерички етнолог Хари Чопик.

Чопик је моторним чамцем пловио реком Укајали притоком Амазона. Сопственик чамца и посада били су Пиро-Индијанци, мирни и питоми људи, док се за крмом налазио Густаво, Конибо-Индијанац, који је узет у службу као добар познавалац реке и њених рукаваца. Конибо-Индијанци важе као врло дивљи и непријатељски расположени према белим људима. И сам Густаво је мрко гледао Чопика и Пиро-Индијанце. Он је провео две године у перуанској војсци и знао је шпански, али је избегавао сваки разговор. Често се напијао и изазивао туче са осталим члановима посаде, а да је учествовао у тучама и раније сведочили су многобројни ожиљци које је носио.

На Чопиково изненађење, ћутљиви и неприступачни Густаво пришао му је једног дана и поверио му да је он у свом племену угледан човек, да има лепу кућу и позвао научника да га посети. Тамо ће, рекао му је, моћи да снима филмском камером и магнетофоном игре и песме племена Конибо.

Пошто је проучавање живота Индијанаца било циљ Чопиковог путовања, а знајући да Конибо-Индијанци иначе нерадо примају белце, он је прихватио позив. Сутрадан је моторни чамац већ био на путу ка Порвениру, селу на два дана пловидбе од најближе варошице.

Порвенир се налази на острву које образује река и један од њених рукаваца. Кад је моторни чамац пристао, Густаво је окупио своје саплеменике и дуго им нешто говорио. Затим је позвао Чопика да изиђе на обалу, док је сопственика чамца и посаду отпратио, рекавши им да се врате кроз неколико недеља по белог истраживача.

Чопик је одмах видео да његовог крманоша слепо слушају сви чланови племена. Густаво му је саопштио да је он старешина села и да има око 600 поданика. „А сад рекао му је он узмите своје лекарије и пођите за мном!"

На Чопиково највеће изненађење, Густаво је наставио:

— Сви вас зову доктором; значи да сте лекар. Пожурите, мој рођак је на самрти!

Објашњавати полудивљем Индијанцу да је он, Чопик, доктор филозофије а не медицине није имало никаквог смисла, а уозбиљена лица осталих Индијанаца показивала су да нема шале. Зато се Чопик упутио ка болеснику кога је затекао како лежи полунаг на асури. Болесник је био стар и мршав, а на устима је имао жуту пену. Из разговора са укућанима, Чопик је сазнао да болест траје већ дуго и да је болесник целе протекле недеље повраћао. Научнику је на крају речено да мора да га излечи.

Опирати се није вредело, па је Чопик почео да чини оно што је знао. Измерио је болеснику пулс и погледао је шта пише у приручнику за прву помоћ о случају кад човек данима повраћа. Али, од приручника није било велике користи, јер је тамо стајало да такве болеснике треба одмах одвести најближем лекару. Не знајући шта ће, Чопик је дао болеснику неке лекове за умирење и, зачудо, повраћање је престало. Затим је наредио да болесника нахране. Овај се већ мало боље осећао, што је изазвало велико нерасположење код сеоског врача који га је до тада лечио и који је сад на свог белог конкурента бацао мрке погледе. Сутрадан је болеснику било боље, па су Чопика славили као чудотворца.

Међутим, два дана касније Густаво је пробудио Чопика ударцем у ребра.

— Устај, лудаче! — викнуо је на њега. — Мој рођак је умро.

Чопик се брзо обукао и истрчао из куће. Напољу је владала права узбуна. Жене су кукале, а Густаво је издавао некаква наређења и слао људе на разне стране.

Нешто касније почели су да пристижу угледнији чланови племена свечано обучени и под оружјем. Сваки од њих би прво искапио бокал пива од маниоке, а затим би сео на асуру. Најзад је саветовање почело. Чопик је претпостављао да они говоре о сахрани умрлог, али се бојао да не расправљају и о њему, јер су га с времена на време посматрали. Иначе, о њему више нико није водио рачуна. Дотле најмилији гост остао је целог дана без хране и пића. Препуштен самом себи, без оружја међу непријатељски расположеним Индијанцима, чекао је Чопик шта ће се догодити. Чамци, које је приликом свог доласка видео привезане за дрвеће пред сваком кућом, били су нестали. Река се није могла препливати, јер је била пуна крокодила. О бекству, дакле, није могло бити ни говора. Био је препуштен на милост и немилост Индијанцима.

Најзад, предвече, пришао му је Густаво. „Донели смо одлуку" — рекао му је он. Чопик је очекивао најгоре. Густаво је наставио: „Донели смо одлуку да је мој рођак био дуго болестан. Ви сте му помогли, али он је био стар. Било је време да умре. Дођите у кућу да поједемо нешто".

После тога Чопик није био више слављен као првих дана, али је могао да на миру проучава живот овог племена и да бележи његов фолклор.

У Швајцарској ће ускоро почети производња атомских часовника

Недавно су неколицина швајцарских научника објавили да су довршени планови и да ће ускоро почети производња ручних атомских часовника. Атомски часовник ће радити непрекидно и више стотина година неће бити потребно да буде навијен. Једини проблем који научници имају да реше пре него што почне производња ових часовника јесте ефикасна изолација радиоактивних елемената.

Опис буре у огледалу два века

Бура на мору... Тема која је толико пута обрађивана у књижевности свих народа, нарочито оних који су упућени на море и живе од њега. Чувен је опис буре на мору у Дикенсовом роману „Давид Коперфилд", па у Лотијевом "Исландском рибару" и Конрадовом "Тајфуну". Виктор Иго дао је величанствен опис у романима „Деведесет трећа", „Човек који се смеје" и "Поморци". Сва су ова дела преведена код нас и приступачна су и оним читаоцима који не познају стране језике.

И у нашој књижевности описивана је бура на мору. Описивали су је стари наши приморски књижевници, дубровачки нарочито, па потом они из свих новијих књижевних раздобља.

У српској књижевности бура на мору први пут је описана 1704 године у путопису калуђера Јеротеја Рачанина. Тај путопис, у коме је Јеротеј описао свој пут у Јерусалим, уједно је и први у српској књижевности. Штампан је тек 1841 године; све до тада налазио се у рукопису, па према томе није могао да има утицаја на развој ове нове књижевне врсте код нас.

Но, у овом чланку нама није циљ да наводимо све оне који су описивали побеснело и усталасано море. Њих је исувише много. Дајући неколико описа буре на мору, који су настали током два века и у различним периодима српске књижевности, указаћемо на неколико занимљивих појава. У првом реду на језик и стил, на развој једног и другог, на наражајна средства којима располажу писци приступајући опису заједничке теме, на њихов начин посматрања и пуноћу коју дају свом опису. У овим описима нарочито се огледа развој српског књижевног језика.

Јеротеј Рачанин пише старим црквеним језиком, србуљским, којим је писана наша средњовековна књижевност, али се служи и речима из народног говора. То је смеша црквеног и народног говорног језика. Данашњем читаоцу многе речи које употребљава Јеротеј сасвим су неразумљиве па им је потребно објашњење. Он се изражава по угледу на црквене списе, често наивно и сасвим припросто. Па ипак, и у његовом опису има извесне узбудљивости.

„Паки појдосмо из Родоса, мјесјаца септ. 18 (1704) на велику пучину Адрианскују, 18 лађи и 2 галуна; и втори час ношт велики страх имасмо, и јегда дан бист, наче се корабљ погрузивати и преливати буреју морскоју, и ва тој дан не видисмо много корабља од гредуштих с нами, ни видисмо слнца, ни мјесеца, ни неба, ни земље, ни птице летуште, кромје буре и облака, и бурје различне, бијели и зелени, и црни, и плаветни, и једините јако вар кипаху, ини ја... млнија... и јегда бист пол дне, наче се корабљ преливати сјемо и тамо, и погрузи се корабљ да сниде низу мора... И вздвигоше крамогу на ирезна, и обричено, колико који може дати, да испразни корабљ у море, и ва тој час начеше празнити и турати достојаније своје у море, и јегда опразни се до пол кораба, тогда прилежа силњејши вјетр, и раздаше се вјетрила од вишњега краја до нижњаго, а разботна ужа попушташе, и катарка велики погрузи се у море и вазимаше то вишње древо воду морску. И ва време захождешту слнцу погрузи се кораб и васташе влни силнејши јакоже гори високије, и облаци и млнија силни и различни. И вси падохом јако мртви...

* Галун = галија; втори = други; јегда = када; корабл = лађа; погрузивати = нагињати; гредушти = они који иду; кромје = осим; вар = кључала вода; крамога = вика; ирезна = заповедник лађе; достојаније = имање, благо; прилежа = наиђе; вјетрила = једра; вишњего = највишег; васташе = настадоше; јакоже = као.

Доситеј Обрадовић желео је да пише тако да га разуме „сав српски род", тј. народним језиком, а не руско-словенским који се био одомаћио у тадашњој српској књижевности и којим су нарочито неговали и чували црквени кругови. Али, и Доситејев језик, упркос његове тежње и настојања, није народни у Вуковом смислу. И код њега има руско-словенских речи које су данашњем читаоцу неразумљиве. Јеротејев и Доситејев опис раздваја временски размак од 80 година. Доситејев стил је сасвим световни, лак и жив. Он уме да забави читаоца, убедљив је и говори о стварима које је сам доживео. Доситеј је описао буру на Црном Мору коју је доживео 1782 године. Тај опис налази се у другом делу његовог „Живота" (1788).

„... Дође и наш ветар; изиђемо двадесетпети дан априла у јутру (1782). Тај дан летили смо као на орлови крили; кад на ноћ чисто се помами ветар, и море сасвим побесни. Ту сам најболе почувствовао што ће рећи зло море и непостојанство волни и ветрова, који кад нас почну дизати у висину, рекао бих одозго живи на небо; а кад нас почну низ брдо терати тога опет летења и сијасета нит' сам чуо нит' видио. Шта је бездан и пропаст? Ништа спрама оном куд смо ми пропадали! Ништа није јадније слушати него где даске око нас шкрипе и балвани испод нас јече. Чудо дивно како се не разглаве, те би нас било до ушију покваснних! Ништа се ту толико не желе него да се о какав камен у мору не лупи, јер не би нам остале ни ноге... А кад се пробудимо по десетом часу, видимо прекрасни дан и угледамо бело море од смешанија с водом дунавском, у који после подне уљеземо...

✡

Прошло је од овог Доситејевог описа педесет година. Појавио се Вук, а с њим и велика борба за народни језик у књижевности. Славеносерпски језик, мешавина црквеног и народног, без утврђене граматике и синтаксе, има своје жестоке поборнике и писце. Један од тих је и Јоаким Вујић. Године 1833 он је штампао своје „Живoтоописаније". У тој његовој књизи има доста измишљених ствари, а такав је и онај њен део у коме он описује тобожње путовање по Средоземном и Црном Мору. Но, будући да је Вујић извесно време живео у Трсту, он је могао да види буру на мору и да се тиме користи у свом опису. Али, погледајте његов језик и стил. Како је све то укрућено и суво. Оно што пише Јеротеј чини нам се да је живље од овог Вујићевог „списанија". Он је претставник једног језика и начина изражавања који ће ускоро бити потиснут из српске књижевности. Још траје огорчена борба с Вуковим „козарским" језиком, али старо и дотрајало не може да се одржи, иако слави тренутне победе.

„.... Тек што смо пет дана мирно били путовали, али шести то јест 11 маја (1804) после подне навуче се један страшни црниј облак; ми абије познадосмо шта ће од нас бити, зато капетан таки заповеди да се платна посавију и повежу, које се абије и учини. Јоште нисмо коначно били ни с нашим послом готови: али од востока дуну ти једна страшна олуја, која је нама сасвим била противна, пак почеше се ваљати таласи како год двокатне куће; ту је онда од нас била вика, вопл, плач и ридање, да смо мислили никада више сују земљу видити. Затим удари таква страшна киша да нас је до саме коже поквасила била, а громови опет све једнако један за другим око наше галије пуцали су и рикали су тако да смо мислили да ће у нашу галију који лупити... И тако цела 24 сахта ова трепетострашна бура трајала је; зато кажем, да који се не боји од морске буре, да је тај луд, будала или пијан човек... И трајушту нашему пловањију на многа места наилазили смо по мору греде, даске, катарке од галија и мртве људе, који су кораблекрушенија терпили били..."

✡

А шта се десило кроз идућих двадесет година? У српској књижевности победио је народни језик, раскинути су окови који су пишчевој мисли наметали вештачки језик и туђински облици изражавања. Опет један опис буре на мору. Написао га је Богобој Атанацковић (роман „Два идола", 1851—1852), оснивач модерне српске прозе. Његов језик је још непоуздан, али колики напредак према оном ранијем! Сад писци све више богате књижевни језик узимајући за основу народни говор, изграђују свој стил и својим књижевним творевинама дају индивидуалан печат.

„Кад су се на високо море навезли, бура се подигла, ветар је беснео и дизао таке таласе какве још ни он није пре тога видео; у мору, на даљину коју је око тек догледати могло, није се ништа видело него бела пена, која је до дна ускомешано море из себе бацало, као што добар коњ баца из уста, кад преко мере нагло лети, а јахач га све више стиска и мамуза; таласи су један другог гонили, као кад непријатељ гони раштркану војску — а кад је стражњи достигао предњи, онда се на њега попео и, преко њега јурећи, уздизао се у висину, и онда таласи тако изгледаше као исто стрменито стење; а кад овако наломљене таласе ветар удари о лаку лађу, лађа отскочи, па се подигне увис к небу; но зато опет ветар зграби о лађу разбијене таласе, па их у ваздуху са собом понесе преко целе лађе; матрози који на крову посао свој оправљаху, беху сви као окупани, вода је цурила са њихових у восак утопљеног платненог одела; а они поред тога опет имађаху врео дан, јер посао и опасност бејаше велика".

✡

Две стотине година је прошло од оног путописа Јеротеја Рачанина и српски књижевни језик прошао је кроз многе фазе. Победио је Вуков, народни, и он је одредио смер и законе развитка савременог српског књижевног језика.

И, на крају, ево одломак описа буре на мору из пера Богдана Поповића, књижевног естетичара и једног од оснивача такозваног београдског стила. Тај опис је настао крајем прошлог века.

„.... Помамно, море се дизало високо и падало, и опет дизало и падало, расло у тренуцима, нагомилало се као да га нека унутрашња моћ надима и диже. Вода се разбијала у пљусак, или је стиснута ударала о оштре и голе ивице стења; провлачила се кроз тесне и високе пукотине обале, и враћала се; улазила у дубоке дупље, излазила из њих; дубила се, па опет дизала увис, и опет падала, журно, с невероватном снагом. У исто време прштала је у свим правцима, претварала се у снег, у миријаде белих водених мехурића, помешаних с пеном, који су се — терани бесним и вихоровитим ветром — ковитлали, лепршали, гушили као пахуљице густога снега, и падали, пљуштали, и шибали на све стране око мене, и за мном, и по мени... Шум таласа је био заглушујућ, а ветар је навaљивао, тискао као чврсто тело, са свих страна, тако да човек није знао на коју страну да се одупре..."

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

КОНСТРУКЦИЈА С НАЈВИШЕ АЛУМИНИЈУМА

За изградњу америчког путничког прекоокеанског брода „Јунајтед Стејтс" утрошено је више алуминијума него и за једну конструкцију која је досад изграђена.

ПОКРИВАЧ И ЗА ЛЕТО И ЗА ЗИМУ

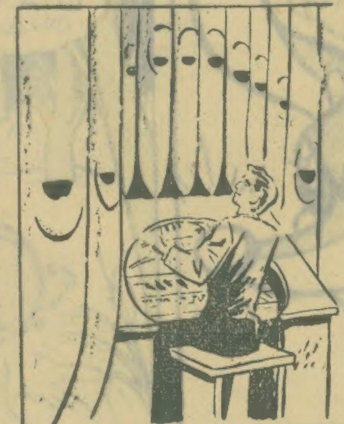
„Соло Мио" су ћебад белгиске производње. Израђена су од чисте овче вуне, не пропуштају ваздух, а има их у више боја. Али, њихово највеће преимућство је у томе што сама од себе регулишу температуру, увек онолику колика је потребна за здрав сан. Пошто су веома лака, могу да служе и лети и зими, чак и кад је велика хладноћа. Лако се перу и не нагризају их мољци.

„ПОСТАВЉЕНА ХАРТИЈА"

„Постављена хартија" зове се најновији производ једне немачке фабрике. Савитљива је и пропушта ваздух, али је отпорна према хемикалијама. Ова нова хартија превучена је скрамом неке вештачке материје и употребљава се за израду торба и врећа, за постављање картонских кутија итд. „Постављена хартија" не ломи се ни на веома ниским температурама.

ПОРЕКЛО ОРГУЉА

Оргуље с једнотонским цевима не воде порекло из скорашњих дана. Изгледа да је једна врста примитивних оргуља постојала још пре наше ере у старом Египту. Прве оргуље за које се зна потичу из другог века пре наше ере. Начињене у Александрији, оне су биле, уствари, оргуље у којима је ваздушно струјање било регулисано помоћу воде.

ЗНОЈЕ ЛИ СЕ МАЧКЕ?

Мачке се зноје само на јагодицама својих шапа, а не по целој кожи као људи.

КО ЈЕ БИЛА ХИМЕРА?

По грчкој митологији, Химера је била ћерка Ехидније и Тифона. То је чудовиште које је спреда имало облик лава, у средини козе, а задњи део имао је облик змаја. Избацивала је пламен, и то необично снажно и брзо. Израз химера означава маштарију, неостварљиву замисао.

КАКО СЕ ДОБИЈА СУВИ ЛЕД?

Суви лед се добија наглим растезањем компримираног угљендиоксида. Том приликом потроши се толико топлоте да се један део угљендиоксида расхлади до минус 77,5 Целзијусових степени и постаје чврст. Има облик снежних пахуљица, које могу да се пресују у калупе. Дакле, суви лед није ништа друго него чврст угљендиоксид. Употребљава се у разне сврхе: за хлађење лако покварљиве робе, у медицини, за тровање штеточина, за борбу против града итд.

ЛЕПТИР МРТВАЧКА ГЛАВА

Лептир мртвачка глава је крупан ноћни лептир који на леђима има шару у облику мртвачке главе, па му отуда и име. Он лети веома вешто ноћу, и то често километрима. Храни се соком озлеђене коре дрвета и медом.

ЧУДНА ПТИЦА

Киви је можда најчуднија птица на свету. Живи једино на Новом Зеланду. Киви има само рудиментарна крила, а уместо перја — длаке. Иначе, мауче као мачка, режи као пас и прави гнезда под земљом. Мањи је од пилета. Женка носи јаја која износе једну четвртину њене тежине.

ПОСЛЕДЊИ РЕКОРД

На дан 30 маја ове године, чувена француска авијатичарка Жаклин Ориол, кћи бившег претседника Француске Републике Венсана Ориола, летећи млазним авионом постигла је брзину од 1152 километра на час. На тај начин она је победила своју супарницу и имењакињу Американку Жаклин Кохран, која је дотада држала светски рекорд за жене брзином од 1087 километара на час.

Али, њена радост није дуго трајала. Дан доцније Жаклин Ориол је сазнала да јој се овај рекорд не признаје, јер је једну седмицу пре тога, у Цариграду, била одржана конференција Међународног ваздухопловног савеза на којој су измењени услови за постизање рекорда. То није било једино непријатно изненађење. Ако је хтела поново да постигне светски рекорд, она је то морала да учини само за наредних тридесет дана, тј. до 30 јуна у поноћ, јер су се тога тренутка гасиле категорије рекорда брзине „за жене" и „за мушкарце" и стапале се у једну. То је значило да је она, ако је хтела да се истакне, морала да за цигло 30 дана изврши припреме за нов лет. Најзад, ако и успе да припреми све што је потребно, остајало је неизвесно да ли ће овог кишовитог лета бити иједан леп дан за такав подухват.

Но, највећа несрећа тек је имала да дође. Сасвим неочекивано, Жаклин је кажњена са тридесет дана нелетења зато што је 30 маја летела испод прописане висине. За пропис који је то забрањивао она уопште није знала, и то не само она, већ ни остали на аеродрому, јер је он тек био донет. Али, закон је закон и кажњена Жаклина, сва очајна, повукла се у тишину, на опоравак.

Неким познатим француским асовима неба никако није ишло у главу како је могућно да се једна авијатичарка светског гласа лиши могућности летења, и то због прописа за који још нико није знао. Они су се заузели да се изврши ревизија казне, па су најзад у томе и успели. Свега осам дана пре истека рока за постављање рекорда, Жаклини је казна опроштена и тада су настале грозничаве припреме за старт. Да би била што ближе људима који су на томе радили, она је одмах допутовала у Арпажон и отсела у једној крчми која се налазила готово уз само узлетиште млазних авиона.

Пре више од једног столећа, 1822, у овом истом крају Француске, између вароши Виљжуифа и тврђаве Монтлери стручњаци француске Академије наука мерили су брзину звука. Сваких десет минута испаљивано је по једно топовско ђуле, да би се што тачније утврдило време које протекне од појаве ватре до доласка звука. Сад су вршене припреме за лет млазног авиона, који ће исти простор прелетети брже од звука. На том авиону ће, можда, Жаклин Ориол донети Француској још један рекорд.

Тих дана метеоролошка предвиђања била су врло неповољна. Киша је падала без престанка, а видљивост је, због магле, износила једва два и по километра. Међутим, Жаклин Ориол и њени помагачи припремали су се као да је време било најлепше што се замислити може.

Припреме су се углавном састојале у следећем: прво, у Бретињију и Монтлерију изабран је по један висок торањ и измерено је отстојање између њих. Жаклин Ориол је имала стално да прелеће ову стазу дугу 17.250 метара, све док не постигне најбоље време. Затим, у Бретињију и Монтлерију постављене су нарочите справе за праћење лета авиона, за снимање на филмску траку и за мерење брзине. Постављени су и радар-апарати који ће бележити кретање авиона ако лоша видљивост онемогући рад филмске камере, а радар-робот имао је да прати лет Жаклин Ориол и да аутоматски бележи кретање њеног апарата. На основу извештаја овог робота, могло се у случају слабе видљивости управљати авионом и са земље.

Када је све било спремно, чекало се само да се време пролепша. Последњег дана, 30 јуна у 4 часа изјутра, инжењери, техничари и радници стајали су испред хангара и чекали заједно са авијатичарком. Но, киша је и даље падала. А ако би за краће време и престала, наилазили су тмурни облаци. Сат за сатом је пролазио, али људи се нису мицали. Прошло је и подне — ништа боље. Остало је свега неколико часова до сумрака и сви су већ увиђали да желе нешто немогућно.

Најзад, кад је свака нада била изгубљена, облаци су се подигли на висину од преко хиљаду метара. Зазвонио је телефон, са опсерваторије је стигао повољан извештај и сви су похрлили ка авиону.

Обучена у нарочити летачки комбинезон који спречава утицај земљине теже на човечје унутрашње органе, Жаклин Ориол се попела у кабину млазног авиона „Мистерија IV Н". Пошто је испитала свој падобран, затим 25 бројчаника на командној табли и више полуга, дала је знак за полазак. Мотор је почео да звижди. Жаклин је чврсто држала команде. Ослободила је кочнице и метална птица стала је да клизи по бетону... Све брже и брже. Наједном, више није било потреса. Млазни авион нашао се у свом елементу. Свуд око њега био је ваздух.

— Овде радар, узмите курс 310! — чуо се глас из апарата.

Жаклин је одговорила:

— Овде четири Н, разумела сам.

Прошло је 90 секунди.

— Овде радар. Пажња, заокрет улево. Дајте пун гас. Дајте јачи заокрет... Узмите курс 100.

У смирај дана, Жаклин Ориол је прелетала једно те исто растојање од 17.250 метара између Бретињија и Монтлерија. Апарати су бележили податке, а математичари су израчунавали брзину. При оваквим летовима пилот не управља авионом по својој вољи, већ извршава наредбе које прима са земље.

Сумрак се увелико спуштао кад је Жаклин примила последњу наредбу:

— Хвала. Спустите се.

Кад се појавила на вратима кабине, угледала је раздрагане људе. Постигла је светски рекорд! Успела је да развије брзину од 1178 километара на час. Последњи рекорд „за жене", јер ће се оне убудуће такмичити заједно с мушкарцима.

ВЕРОВАЛИ или не...

СТО ЧАСОВА НА КОНОПЦУ

Хелмут Хорланде из Штокерауа, у Аустрији, бави се у својим слободним часовима ходањем по конопцу

разапетом на великој висини. Године 1952 он је, иако аматер, тукао све европске рекорде у овој врсти еквилибристике. Наиме, Хорланде је „шетао" по конопцу пуних сто часова.

ДОКТОР ПРАВА У ЧЕТРНАЕСТОЈ ГОДИНИ

Хулиана Морел (1594—1653) из Барселоне, у Шпанији, завршила је основну школу кад је имала четири године, а постала је доктор права пре но што је навршила петнаесту.

ЈЕЗЕРО КОЈЕ СЕ ЗОВЕ ШЉУНАК

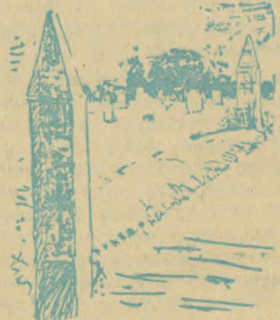
Године 1451, за време свечаности освећења вештачког језера у краљевском дворцу у Бомбају, владар Кутб-уд-Дин бацио је у језеро један камичак који му се био забио у ђон на обући. На хинду-језику шљунак се каже „канкара" и по тој речи језеро већ 504 године носи име Канкарија.

КОКОШКА С ДВА СРЦА

Домаћица Лујза Холанд из Сент Луиса, у Америци, купила је прошле године једну кокош и кад ју је кроз неколико дана заклала нашла је у њој два срца подједнако велика. Остали унутрашњи органи били су сасвим нормални.

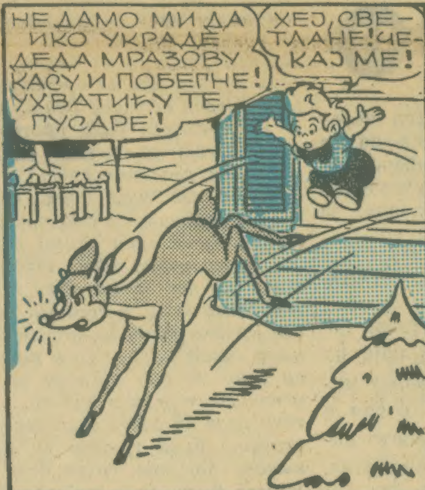
ГРОБ ЏИНА

На гробљу у енглеском градићу Пенриту и данас се налази гроб средњовековног племића Хјуа Сизариуса, за кога се тврди да је био највиши човек који је икад живео. Легенду о његовом необичном расту потврђује и његов гроб, који

од каменог споменика чело главе до белега чело ногу износи четири метра и двадесет и седам сантиметара.

СВЕТЛАН, БОБАН и ЦРНОБРАДИ

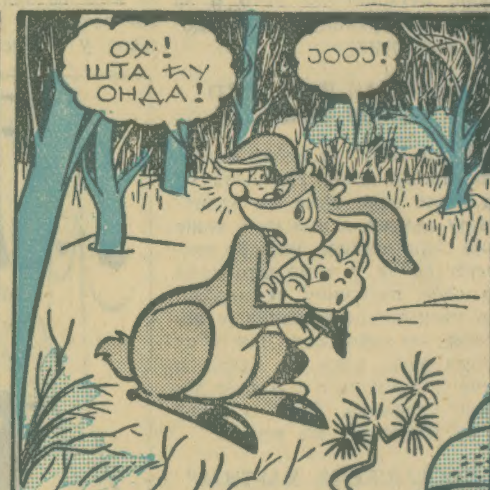

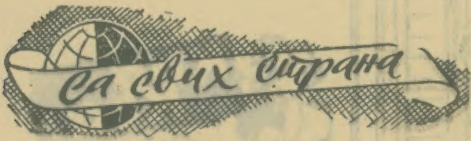

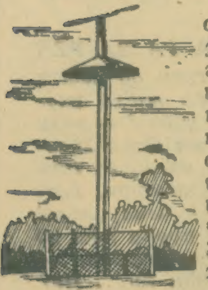

НАЈМЛАЂИ УГАЉ

Познато је да су неке врсте угља постале у прадавно време, али древни угаљ или ћумур постаје пред нашим очима. Он се прави на тај начин што се дрво пусти да сагорева без довољног приступа ваздуха. Дрво се најпре наслаже у облику купе и прекрије земљом, а затим се оздо запали. Да се ватра не би угасила, пушта се помало ваздух, те мањи део дрвета изгори, а већи део се угљенише. Ћумур се добија и фабричким путем, при такозваној сувој дестилацији дрвета. Он садржи у себи 85 до 90 отсто угљеника. Гори као жар, готово без пламичка, и оставља веома мало пепела. Порозан је. Због своје особине да на површини згушњава гасове које упија, затим да одузима боју и мирис, он се употребљава за филтрирање питке воде ако у њој има шкодљивих материја итд. Он спречава гњилење органских материја, па се вода на бродовима држи у бурадима која су изнутра угљенисана. Исто тако угљенишу се и стубови пре забијања у земљу. Овај угаљ употребљава се и за рафинисање сировог пирита, за прављење барута, а много га употребљавају и ковачи.

КУЛЕ РАСТЕРУЈУ МАГЛУ

Помоћу нарочитих кула од алуминијума, могућно је растерати маглу у кругу од 300 метара. Елиса, која се налази на врху куле, ставља се у погон помоћу мотора од 28 коњских снага. Окрећући се око своје осовине, она баца ка земљи велике количине топлог ваздуха. На 200 метара од торња, фотоелектричне ћелије примају инфрацрвене зраке који долази из светлосног извора постављеног 25 метара далеко од куле. Кад наиђе магла, инфрацрвени зраци више не додирују ћелије и елиса за растурање магле аутоматски почиње да ради. Ускоро ће се четири овакве куле поставити недалеко од аеродрома у држави Њу Џерси, у САД. У почетку овај уређај био је намењен заштити лимунових стабала у Калифорнији.

ЗАНИМЉИВ ПРЕДЛОГ

Услед велике потражње наркотичних средстава у свету, дошло се на мисао да ће се њихова употреба смањити ако им се дозволи слободан промет. Та претпоставка изазвала је у неким земљама живу дискусију, а нарочито на последњој скупштини Комитета за наркотичне дроге одржаној у Тексасу. Око 99% ових дрога растура се преко продаваца који наговарањем и убеђивањем долазе до све нових и нових купаца. Ако продаја постане слободна, отпашће „агитатори" и самим тим смањиће се број потрошача, мисле неки лекари.

ЗА ВЕЋУ СИГУРНОСТ ВОЗАЧА И ПУТНИКА...

У Фордовим фабрикама приступило се систематском испитивању узрока рањавања путника при аутомобилским несрећама. Своја проучавања фабрички инжењери заснивају на резултатима сличних испитивања на Корнеловом универзитету, у Америци, која су показала следеће: 56% озледа возача проузроковано је предњим стаклом на аутомобилу или услед отварања врата, док 40% отпада на повреде проузроковане управљачем; 38% путника који седе крај возача страдају услед прскања предњег стакла, 4% од огледала и 20% услед испадања из кола. После низа покушаја да се делови аутомобила тако начине да што је могућно боље чувају људске животе, 1956 године изићи ће из фабрике моторна возила новог типа: с нарочитим системом затварања који неће дозволити брзо и лако отварање врата приликом судара, са управљачем који „апсорбује" удар, с појасима за везивање као у авиону, с јастучићима на стаклу и огледалом од нарочите пластичне масе, чије је дејство ударца сведено на најмању меру.

СЛУЧАЈАН ПРОНАЛАЗАК

Енглески научник Виљем Перкин (1838—1907) имао је свега двадесет осам година кад је пронашао прву анилинску боју. То је било 1865 године. Он је желео да пронађе кинин, али је приликом експеримената добио неку ружичасту боју коју су фарбари испитали и видели да је одлична. После је изградио фабрику боја које се добијају из катрана. Његов проналазак боје боље је прошао у Француској него у његовој земљи. Уствари, његово откриће било је основа на којој се доцније развила модерна индустрија боја.

ГНЕЗДО НОЈА

Гнездо ноја веома је једноставно. То је обична плитка рупа у земљи, коју ископа мужјак. У ово гнездо женка положи обично 15 јаја, из којих се младунчад излегу за 40 дана. Није редак случај да по неколико женки снесу јаја у исто гнездо. То гнездо је велико, с обзиром на то да је одрастао ној висок преко два и по метра, да је од врха кљуна до врха репа дуг два метра и да је тежак преко 70 килограма.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ТРГОВИНЕ БЕЗ ВРАТА

Домаћице које добро знају шта значи ићи из радње у радњу с рукама пуним пакета свакако ће поздравити замисао о трговинама које неће имати врата.

Завесе од ваздуха, топлог зими и хладног за време лета, које ће служити уместо врата, спречаваће продирање спољашње хладноће, односно топлоте, ветра, кише и снега у трговину. Купци ће, пак, моћи да улазе кроз „ваздушна врата" као да ових и нема.

„Ваздушна врата" ће, по замисли неких инжењера, уствари бити електричним путем загреван или хлађен слој ваздуха који ће стално струјати између два отвора, од којих је један на прагу а други при врху „врата". Разуме се да ће поред ових врата морати да постоје и права, која ће се затварати кад трговина не ради.

ПОСУЂЕ КОЈЕ НЕ ТРЕБА ПОДМАЗИВАТИ

Стругање и рибање посуђа за кување и печење, због тога што је у њему припремана храна загорела, припадаће ускоро прошлости. Наиме, два америчка хемичара, отац и син Селин, пронашли су начин за израду посуђа у коме храна не може да загори. У том посуђу храна се може кувати, динстати, пржити и пећи чак и без масти и уља. Посуде за печење хлеба или колача израђене од овог материјала не морају се претходно подмазивати, па ипак се хлеб неће залепити за дно и зидове суда. Поред тога, ово посуђе не мења боју и не рђа. Техника израде овога посуђа названа је „селинизација", по имену проналазача. Предвиђа се да ће се ово посуђе појавити на тржишту већ почетком идуће године.

И АМЕРИКАНЦИ ИЗРАЂУЈУ МАЛЕ АУТОМОБИЛЕ

Неколико америчких фабрика аутомобила, међу којима и Крајзлер, Џенерал моторс и Форд, почеће ускоро да производе мања кола. Она ће имати само шест цилиндара, који ће бити распоређени у облику латинског слова V. Нова кола имаће три четвртине снаге ранијих од осам цилиндара. Крајзлер је већ израдио прототип, који се увелико испитује.

НОВА ЛЕГУРА АЛУМИНИЈУМА

Металурзи су померили границу издржљивости према топлоти код алуминијума једном новом легуром која обећава да ће корисно послужити у аутомобилској и авионској индустрији, нарочито код млазних авиона. Нова легура, X 2219, задржава све своје особине и на врло високим температурама.

ЗА ВЕЋУ СИГУРНОСТ НА ДРУМОВИМА

Амерички саобраћајци располажу сада једним новим апаратом за контролисање брзине на аутострадама. Апарат се састоји у овоме: преко аутостраде поставе се два гумена кабла, на растојању од око 40 метара један од другог. Нешто даље, на довољној даљини да саобраћајац може да заустави кола, налази се сат, који почне да ради кад кола пређу преко првог кабла, а заустави се кад пређу преко другог, тако да се аутоматски чита брзина аутомобила.

ОТКРИВЕНО НОВО СРЕДСТВО ЗА УНИШТАВАЊЕ КОРОВА

Један амерички хемичар, шеф отсека у једној фабрици боја, дошао је опитима до занимљивог открића. Наиме, он је утврдио да једна супстанца аминогриазола, која се досад употребљавала једино у производњи филмова, може да послужи као одлично средство за уништавање корова, док је за човека и животиње потпуно безопасна. Течност убија коров на тај начин што спречава стварање хлорофила, те биљка угине. Поред тога, она омогућује много лакшу бербу памука, јер уништава лишће памукове биљке.

ЗВУЦИ УТИЧУ НА КРВНИ ПРИТИСАК

Џез-музика, бука коју производе аутомобили и мотоцикли, као и вриска одојчета утичу на повећање крвног притиска — тврди један швајцарски лекар за срчане болести у свом реферату поднетом удружењу кардиолога. Високи, изненадно настали тонови, као и јаки метални звуци који звоне повећавају крвни притисак за десет до двадесет милиметара. Насупрот томе, крвни притисак опада за време слушања класичне музике. Швајцарски кардиолог Штајман и његови сарадници Јаги и Видмер експериментима су утврдили у којој мери остали физички и психички чиниоци утичу на повећање, односно смањење крвног притиска.

ГУСТИНА АТОМСКИХ ЧЕСТИЦА НИЈЕ СВУДА ПОДЈЕДНАКА

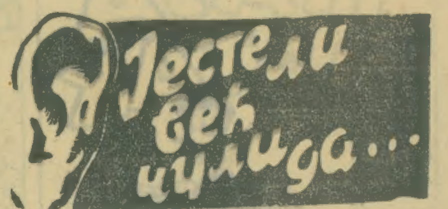
Проучавањем ширења атомских честица дошло се до открића да оне нису свуда подједнако распоређене, већ да на извесним местима има „шупљина", док су на другима јако концентрисане.

АНТИБИОТИК ПРОТИВ БОЛЕСТИ СПАВАЊА

Петорици португалских стручњака за тропске болести пошло је за руком да афричку болест спавања успешно лече једним новим антибиотиком. Овај лек против болести спавања добио је име стиломицин.

РИБЕ ШТИТОНОШЕ

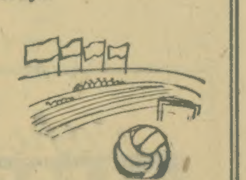
Рибе штитоноше су група риба са чврстим, штитасто изграђеним крљуштима које често чине прави оклоп. Оне се деле на више самосталних редова. Поред кечига, које имају претежно рскавичав скелет, постоје и штитоноше са сасвим коштаним скелетом, чији претставници живе у слатким водама Африке и Америке. Многобројни фосилни остаци изумрлих штитоноша познати су из веома старих геолошких епоха.

... обућари у старом Риму имали су неку врсту норме: један пар ципела израђивали су за пет и по дана.

... кад је енглеском песнику и сликару Росетију (1828-1882) умрла жена, он је заједно с њом покопао и све песме које је њој посветио. Касније су ове песме откопане и објављене.

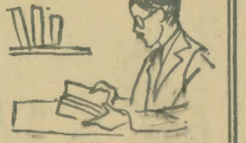
...већ на пет метара испод морске површине црвена боја изгледа као ружичаста. Жута, међутим, задржава исту боју све до 16,5 метара и тек тада почиње да изгледа као зелена.

... италијански сликар Караваћо (1569—1609) имао је атеље чији су зидови били обојени црном бојом и у који је светлост долазила кроз један мали отвор на таваници. На тај начин он је успевао да постигне веома оригиналне и занимљиве светлосне ефекте.

... опитима је утврђено да су муве глуве за звуке које људско ухо чује.

...осим свог матерњег језика, просечан човек може да научи још два до три страна језика. Особе које науче већи број језика од овог имају нарочити дар за учење страних језика.

...„Академијом луле" називао се круг пријатеља Фридриха II који су се готово сваке вечери окупљали око владаочевог стола. Чланови те „академије" морали су за читаво време седељке да пуше или бар да држе лулу у зубима.

... реч „утопија" постала је од грчких речи „у", што значи не, и „топос", што значи место. Према томе, кованица утопија значи место или земљу која не постоји.

...прва олимпијада на којој је игран фудбал била је она од 1908 године.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Чаробна палица

Покажите публици прво леву руку раширених прстију, па онда преко длана наместите један округао штапић од

дрвета. Затим десном руком дохватите леву у зглавку и подижући обе руке са штапом, за који можете рећи да је чаробна палица, притисните брзо штап кажипрстом десне руке.

— Ето, — рећи ћете — чаробна палица стоји на мојој руци као да ми је рука од магнета!

За ову вештину треба прво да се мало вежбате, али кад се извештите радићете то као прави мађионичар.

Хватање лептира

Известан број играча ухвати се за руке и начини ланац. Овај ланац претставља „мрежу за хватање лептирова". Остали играчи растуре се по пољани. То су „лептирови".

Ланац се креће ка лептировима и има задатак да их све похвата у мрежу. У том циљу крајњи играчи са оба крила ланца оптрчавају око лептирова, и то један с једне а други с друге стране, па ако кога од њих оптрче одмах се хватају за руке, направе коло и лептир је ухваћен у мрежу. Сад коло почне да се окреће надесно и на мелодију познате песме пева:

Лептирићу, шаренићу,
полети, полети!
Полети, полети!

За ово време ухваћени лептир савија руке (врховима прстију додирује рамена, лактови повучени назад и у једној линији с раменима) и развија : : устрану (дланови горе).

Кад се песма отпева, лептир се хвата у коло. Коло се прекида, постаје опет ланац и наставља гоњење осталих лептирова.

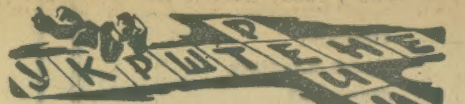
Уколико се број лептирова смањује, ланац постаје све већи. Игра је завршена кад се сви лептирови похватају.

Играчи који играју лептирове не смеју кидати ланац да би измакли испред њега. Такав играч одмах се искључује из игре.

ЗА ДОПУЊАВАЊЕ

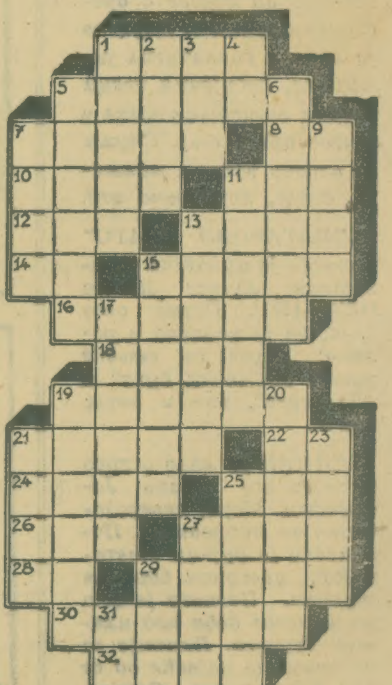

Повежите редом бројеве од 1 до 42, и то само правим линијама, па ћете добити једну интересантну слику.

Водоравно: 1) један глодар; 5) отпадак добијен фабрикацијом шећера; 7) полуострво крај Дубровника; 8) јапанска мера за дужину; 10) некадашња енглеска мера за површину; 11) област у Западној Европи; 12) град у Француској; 13) савез; 14) коњ; 15) пристаниште у Француској; 16) следбеник, наследник; 18) град у Алжиру; 19) опорука; 21) назив познатог музеја у Мадриду; 22) место у Србији; 24) богиња пролећа код старих Словена; 25) лична заменица; 26) Ужичанин; 27) начин изражавања, писања; 28) предлог; 29) Одисејева постојбина; 30) дуж одређена крајњим тачкама лука; 32) приповедачка проза старих Германа.

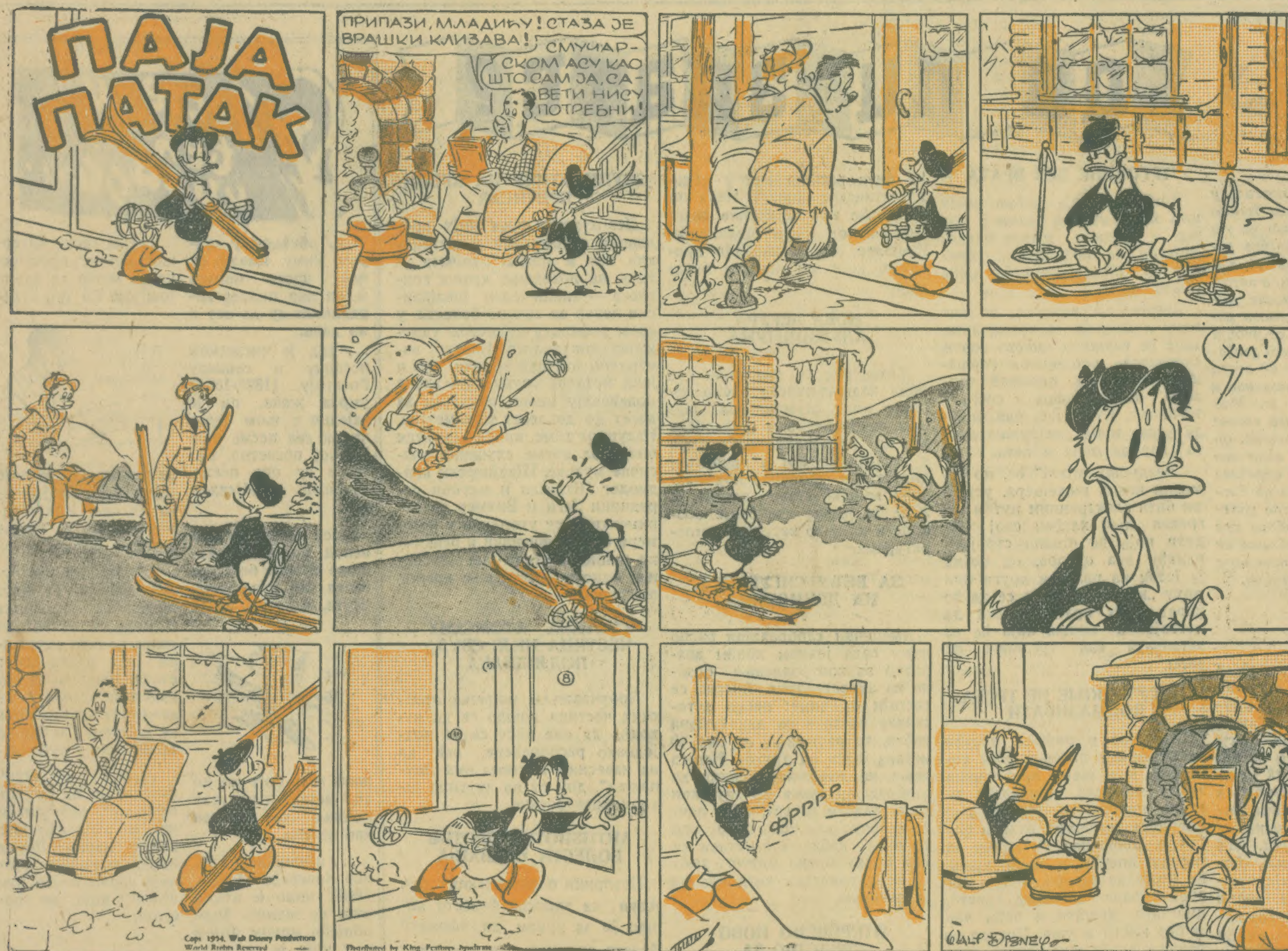
Усправно: 1) патуљак; 2) део коњске опреме; 3) предлог; 4) првак; 5) зграда или насеље израђени у минијатури (множ.); 6) средњовековна држава на Пиринејском Полуострву; 7) јужноамеричка товарна животиња; 9) држава у Азији; 11) презиме савременог италијанског књижевника; 13) град у Швајцарској; 15) бујица речи, празно говорење; 17) крем за лице; 19) брдо у Азији; 20) део одеће старих Римљана; 21) оно што је заробљено у рату; 23) индијанско оружје; 25) град у Канади; 27) област између Млаве и Дунава; 29) страно женско име; 31) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ко; 3) пара; 5) Верона; 7) короција; 9) око; 10) сок; 11) са; 12) ак; 14) В(алтер) Р(али); 15) лавина; 18) липа; 19) Козара; 21) то; 22) ар; 23) за; 25) Ири; 27) жиг; 28) маларија; 31) кошава; 32) кола; 33) во.

Усправно: 1) каро; 2) ороз; 3) перо; 4) анис; 5) вокал; 6) Ајова; 7) кос; 8) акр; 12) авиза; 13) Кипар; 16) ало; 17) нар; 19) корак; 20) Азија; 21) тим; 24) ага; 26) Илок; 27) жива; 29) ашов; 30) рало.

ПАЈА — СЛИКАРСКИ МЕЦЕНА

— Шта, за ову слику тражите 10.000 динара! — грди Паја једног младог сликара. — Ви, младићу, уображавате да сте бар пет стотина година мртви!

ШТА ЋЕ МУ САД!

Пата: Овде пише да је неки Американац пронашао чудотворну водицу која продужује живот за преко педесет година.

Паја: Да сам момак, одмах бих купио једну боцу.

И ТО СЕ РАЧУНА

Мини: Мораћеш да ми купиш ново лисичје крзно. Ово је већ старо.

Мики: Како старо, побогу! Носиш га тек годину дана.

Мини: Да, али колико га је пре мене носила лисица?

УХВАТИЛА ГА ЗА РЕЧ

— Перо, трчи до поште и предај ово писмо експрес-препоручено! — вели Пата и пружа Пери Ждери писмо и новац за таксу. — Само пожури, хитно је... Хеј, чекај мало! Идући тамо проћи ћеш поред Љутићеве кафане...

— Да, проћи ћу... Па?

— Ништа. Запамти шта си рекао и — прођи!

Који је ОДГОВОР тачан

ПИКЕ је:

- народна игра
- тканина
- врста планине
- стари вез

„ЗЛАТАРОВО ЗЛАТО"

написао је:

- Јаша Игњатовић
- Јосип Козарац
- Светолик Ранковић
- Аугуст Шеноа

ШИПАН је:

- врста лука
- слатководна риба
- острво
- дрво

ОДГОВОР:

ПИКЕ је веома чврста и густа памучна тканина, изаткана од основе с двоструким жицама. Неравна је лица, с различитим рељефима, добијеним специјалним везивањем потке и основе при ткању. Служи за израду крагни, манжета, одела, покривача итд.

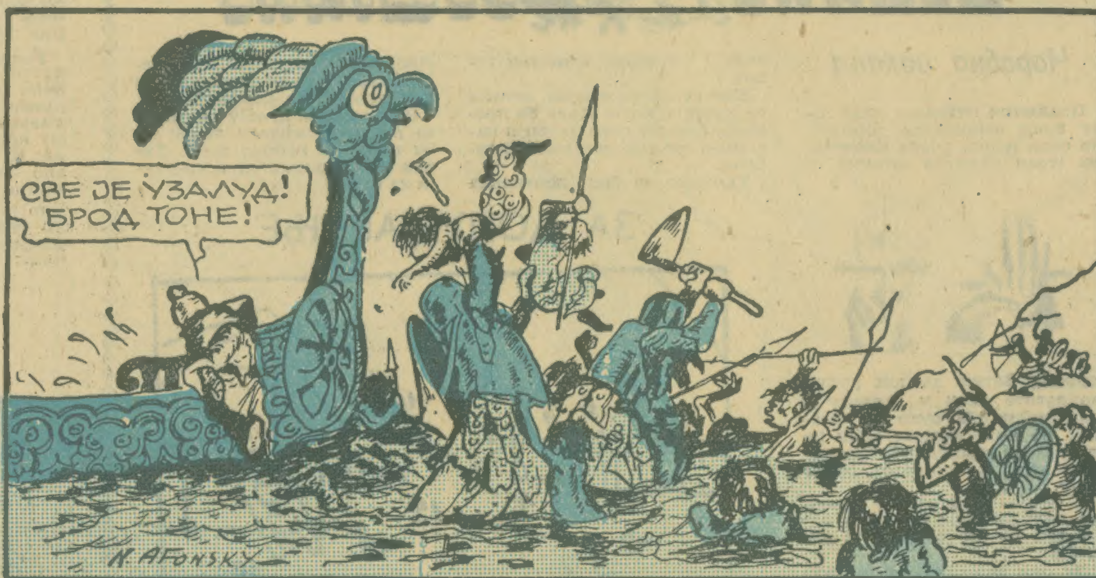
„ЗЛАТАРОВО ЗЛАТО" написао је хрватски књижевник Аугуст Шеноа (1838—1881). Поред овог дела, он је написао и романе: „Чувај се сењске руке", „Сељачка буна" и „Диогенес", као и више прича.

ШИПАН је мало острво на источној страни Јадранског Мора, северозападно од Дубровника. Покривено је бујном вегетацијом, углавном боровим шумама. Познато је још из римског доба под именом Тауриса. Плиније га помиње као највеће од седам Елафитских Острва. Становништво се бави гајењем маслина и винове лозе. Познато је морско купалиште, а на њему, поред места истог имена, постоји и лука.

Пустоловине малога Џонија и Кинеза Шанг-Лина

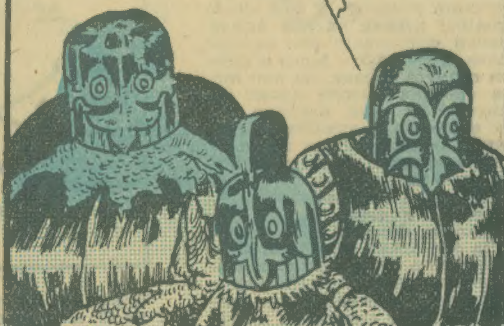

ПОКРИВЕНИ ОКЛОПИМА СА СТАТУА БОГОВА, ЏОНИ, ШАНГ-ЛИН И ПОГЛАВИЦА ЗАРА СМИШЉАЈУ КАКО ДА ПОБЕГНУ СА ОСТРВА КЕПЕЦА... ПОШТО НЕ МОГУ ДА НАЂУ НИКАКАВ ЧАМАЦ, ОНИ СУ ПРИНУЂЕНИ ДА СЕ КРИЈУ ОД КЕПЕЦА КОЈИ ИХ ГОНЕ.

НАСТАВИЋЕ СЕ